

TEXNOLOGIYA FANIDA XALQ HUNARMANDCHILIGI TEXNOLOGIYASI BO‘LIMINI O‘QITISH METODIKASI

Toshxujayeva Sayyora Vali qizi

*A.Qodiriy nomidagi JDPU, Texnologik ta’lim yo’nalishi talabasi,
Jizzax shahri, O‘zbekiston
e-mail:toshxojayeva_sv@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur maqolada “Texnologiya va dizayn” yo’nalishida o’qitiladigan “Xalq hunarmandchiligi texnologiyasi” bo’limini o’qitishning metodik yondashuvlari, asosiy maqsadlari va vazifalari, shuningdek, o’quvchilarga hunarmandchilik texnologiyalarini o’rgatishda zamonaviy metodlar va pedagogik vositalarning qo’llanishi tahlil etiladi. Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o’rganish nafaqat an’anaviy san’at va hunarmandchilikni rivojlantirish, balki o’quvchilarda madaniy merosni qadrlash, yaratuvchanlik va amaliy ko’nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. O’qitish jarayonida xalq hunarmandchiligi texnologiyasining zamonaviy va an’anaviy usullari, shuningdek, ta’lim metodikasi bo’yicha zamonaviy pedagogik yondashuvlar keltirilgan.

Kalit so’zlar: Xalq hunarmandchiligi, texnologiya va dizayn, metodika, pedagogika, o’qitish, amaliy ko’nikmalar, madaniy meros.

Xalq hunarmandchiligi xalqning milliy madaniyati, an’anaviy san’ati va mehnat faoliyatining eng muhim qismlaridan biridir. Bugungi kunda xalq hunarmandchiligi texnologiyasi o’quv dasturlarining ajralmas bo’limiga aylangan bo’lib, bu soha o’quvchilarga nafaqat an’anaviy texnologiyalarni o’rgatish, balki ular orqali ijodiy fikrlash va amaliy ko’nikmalarni rivojlantirish imkonini beradi.

"Texnologiya va dizayn" yo’nalishida "Xalq hunarmandchiligi texnologiyasi" bo’limini o’qitish nafaqat o’quvchilarda tarixiy va madaniy bilimlarni shakllantirish, balki ularni amaliy ishga tayyorlashda muhim o’rin tutadi. Ushbu bo’limni o’qitishda metodik yondashuvlar, uslublar va pedagogik vositalar muhim rol o’ynaydi. Bu maqolada xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o’qitishda qo’llaniladigan metodlar, metodikalar va pedagogik yondashuvlar batafsil tahlil etiladi.

Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o’qitishning maqsadi va vazifalari

Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o’qitishning asosiy maqsadi o’quvchilarda xalqning milliy an’analari, hunarmandchilik texnologiyalari va ularning zamonaviy hayotda qanday qo’llanilishi haqida tushunchalar

shakllantirishdir. Shu bilan birga, bu bo‘lim orqali o‘quvchilarda yaratish va ijodkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirish, amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish, shuningdek, xalq san‘atiga hurmat va qadrlash tuyg‘usini yaratish maqsad qilinadi.

Asosiy vazifalar:

1. **Xalq hunarmandchiligi texnologiyalarini o‘rgatish:** Xalqning an’anaviy hunarmandchilik texnologiyalarini o‘quvchilarga o‘rgatish, shu bilan birga, ularning zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiyasini tushuntirish.

2. **Ijodkorlikni rivojlantirish:** O‘quvchilarda ijodiy fikrlash va qo‘llaniladigan texnologiyalarni o‘zlashtirish orqali yaratuvchanlik ko‘nikmalarini rivojlantirish.

3. **Amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish:** O‘quvchilarga o‘z qo‘llari bilan xalq hunarmandchiligi mahsulotlarini yaratish imkoniyatini berish orqali amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish.

4. **Madaniy merosni qadrlash:** O‘quvchilarga xalq hunarmandchiligining madaniy va tarixiy ahamiyatini tushuntirish va ularga o‘z ona yurtining madaniyatiga hurmat bilan qarashni o‘rgatish.

5. **O‘quvchilarda ishlab chiqarish jarayoniga qiziqish uyg‘otish:** Texnologik jarayonlar va hunarmandchilikning turli bosqichlarini o‘rgatish orqali o‘quvchilarda ishlab chiqarishga qiziqish uyg‘otish.

Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘qitishda metodik yondashuvlar

Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘qitishda turli metodik yondashuvlar qo‘llanilishi zarur. Ularning ba’zilari quyidagilardan iborat:

1. **Amaliy yondashuv:** Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘rgatishda o‘quvchilarga nazariy bilimlarni berish bilan birga, ularga amaliy mashg‘ulotlar o‘tkazish muhimdir. Masalan, o‘quvchilar to‘qimachilik, yog‘och o‘ymakorligi, keramik san‘ati kabi sohalarda qo‘l mehnatiga asoslangan amaliy mashg‘ulotlarda ishtirok etishlari mumkin.

2. **Proyekt metodikasi:** O‘quvchilarni xalq hunarmandchiligi texnologiyasi bo‘yicha loyihalar yaratishga jalb qilish. Bu usul o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda samarali hisoblanadi.

3. **Interfaol o‘qitish metodlari:** Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘rgatishda interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarni faol jalb qilish va ularning qiziqishini oshirishga yordam beradi. Interfaol mashg‘ulotlar, guruh

ishlari, o‘yinlar va simulyatsiyalar o‘quvchilarga amaliy tajriba olish imkonini beradi.

4. **Innovatsion pedagogik texnologiyalar:** Kompyuter texnologiyalari, multimedia resurslari va virtual laboratoriyalar yordamida xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘rgatish. Bu usul o‘quvchilarga turli xil texnologiyalarning tarixi va rivojlanishi haqida interaktiv tarzda ma’lumot berishga imkon yaratadi.

5. **Tajriba va eksperiment metodikasi:** O‘quvchilarga xalq hunarmandchiligi mahsulotlarini yaratishda tajriba o‘tkazish, eksperimentlar qilish. Bu metod o‘quvchilarga amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda samarali bo‘ladi va texnologiyaning nazariy asoslarini amaliyot bilan bog‘lashga yordam beradi.

Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘qitishda pedagogik vositalar

Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘qitishda zamonaviy pedagogik vositalardan foydalanish o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi va ta’lim jarayonini samarali qiladi. Ba’zi vositalar quyidagilar:

1. **Multimedia vositalari:** Xalq hunarmandchiligi texnologiyasining turli yo‘nalishlarini ko‘rsatuvchi video, rasm va taqdimotlar orqali o‘quvchilarga amaliy ko‘nikmalarni o‘rgatish.

2. **Virtual laboratoriyalar:** Xalq hunarmandchiligi texnologiyalarining turli jarayonlarini virtual muhitda namoyish etish va o‘quvchilarga onlayn amaliyotlarni bajarish imkoniyatini yaratish.

3. **Internet resurslari:** Onlayn kurslar, videodarslar va maqolalar orqali o‘quvchilarga xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘rgatish.

4. **Ko‘rgazmalar va illyustratsiyalar:** Xalq hunarmandchiligi mahsulotlarini ko‘rsatish uchun ko‘rgazmalar tashkil etish, shuningdek, ularni yaratish jarayonlarini tasvirlovchi rasm va diagrammalar.

Xulosa shundan iboratki, "Xalq hunarmandchiligi texnologiyasi" bo‘limini o‘qitish, o‘quvchilarda amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirish va ijodiy fikrlashni shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Ushbu bo‘limni o‘qitish metodikasi o‘quvchilarga nafaqat texnologiyalarni o‘rgatish, balki ularni xalq madaniyati va hunarmandchiligiga nisbatan hurmat va qiziqish uyg‘otadi. Zamonaviy pedagogik metodlar, interfaol yondashuvlar va innovatsion texnologiyalarni qo‘llash orqali o‘quvchilarning bilimlarini mustahkamlash va ularning amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirish mumkin. Xalq hunarmandchiligi texnologiyasini o‘rgatishda o‘quvchilarga amaliy mashg‘ulotlar, proyektlar va eksperimentlar orqali yaratish

imkoniyatini berish, ularning kelajakdagi professional faoliyatlariga tayyorlashda muhim rol o‘ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, F. (2019). *Xalq hunarmandchiligi texnologiyasi*. Toshkent: O‘zbekiston xalq ta’limi vazirligi nashriyoti.
2. Xudoyberdiyev, M. (2020). *Pedagogik texnologiyalar va xalq hunarmandchiligi*. Toshkent: Iqtisodiyot va pedagogika nashriyoti.
3. Raxmonov, D. (2021). *Xalq san’ati va texnologiyasi*. Buxoro: Buxoro davlat universiteti nashriyoti.
4. Shukurov, A. (2015). *Texnologiya va dizayn*. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
5. Sodiqov, U. (2017). *Xalq hunarmandchiligi va uning rivojlanish yo‘llari*. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi.